

העב והצדק

יו"ל ע"י מוסדות קוסון בארה"ק
בנשיאות אדמו"ר שליט"א
בני ברק - גבעת זאב

מכון בני שלשים

בס"ד • פרשת קרח תשפ"א

גלוון מס' 18 • שנה א'

דברי תורה מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א

פרשת קרח

ויקח קרח. במדרש רבה כאן ויקח קרח בן יצהר בן קהת וגו' הדא הוא דכתיב [משלי יח ט] אח נפשע מקרית עז זה קרח שחלק כנגד משה ומרד וירד מן כבוד שהיה בידו ואין נפשע אלא מרידה כמה דאת אמר מלך מואב פשע בי וכו'. למה נקט פסוק זה דייקא שהוא לשון חמור מאוד אח נפשע לשון פשע.

ו"ל הנה קרח אם היה פיקח היה דבק במשה רבינו והיה נוטל חלקו מן השפע של משה כדרך המקושר לצדיק הדור, אבל מאחר שמרד בו נהפך השפע לפשע וזה היה מעשי שטותו. וז"ש רש"י וקורח שפיקח היה מה ראה לשטותו זו עינו הטעות, מה ענין עינו לכאן הרי לא בעיניו ראה שלשלת יוצאת ממנו אלא ברוחו. ועוד הו"ל עינו מהו עינו לשון יחיד. ו"ל עפימ"ש בספה"ק בפ' תזריע עה"פ [ויקרא יג נה] והנה לא הפך הנגע את עינו וכו', שיש כאן ביד הכהן והצדיק להפך את האותיות של הגזירה שיצאה ולהמתיקה לטובה בצירוף האותיות כגון נגע יהפך לענג וכיו"ב ואז נהפך אות ע' מסוף התיבה לראשיתה, וכן בכל תיבה בצירופים שונים לטובה. והנה קרח ע"י מחלוקתו עשה להיפך ונהפך לו השפע לפשע, וז"ש במדרש אח נפשע מקרית עז, וזה הרמז עינו הטעות טעה בדבר העין שכשם שיכולה להתהפך לטובה כן יכולה ח"ו וכו'.

ויקח קרח. פירש"י פרשה זו יפה נדרשת. אא"ז ז"ל כתב בספר בני שלשים פ' וישב עה"פ והוא נער וגו' פירש"י שהיה עושה מעשה נערות כדי שיהיה נראה יפה, כדי שיהיה כפירוש הארז"ל [זכריה] ביום ההוא יהי"ה ועם אדני גימ' צ"ה, וזה טעם נראה יפה כמפורסם בשם הרב הק"צ ז"ל מראפשיץ שהזיווג יעלה יפ"ע ע"כ. פי' יפה היינו יחוד השלם שיהיה לעתיד לבא שילוב ב' השמות יהי"ה אדני. וקרח רצה לקרב התיקון השלם, כי הוא ידע סוד הדברים, וז"ש רש"י פרשה זו יפה נדרשת. וזה שביקש יעקב 'בסודם' אל תבא נפשי ואיתא במדרש זה מעשה שטים ומעשה קרח, פי' אעפ"י שכונתם ע"ד הסוד אל יזכר שמי עמוהם.

ואין בן פלת וכו'. אמרו חז"ל [סנהדרין קז.] היינו

שבתוכו משתחוה לאותו עבד ואין זה כבודו של המלך להכניע עצמו תחת שריו. וזו היתה טענת קרח כי כל העדה כולם קדושים ובתוכם ד' ומדוע תתנשא על קהל ד', פי' מאחר שכולם קדושים ובתוכם ד', אינו מן הראוי שתתנשא עלינו ויהיה חלק אלוה שבתוכנו כפוף למרותכם.

רב לכם כי כל העדה כולם קדושים ומדוע תתנשא. י"ל שקרח ועדתו היו מוכנים למסור נפשם על מנת להתקרב אפילו פעם אחת לד' כקרבת כהן גדול, ולכן בקשו כהונה כדרך כהנים גדולים בבית שני, וזה שטענו הנה אנחנו בבחינת קדושים כי מוכנים למסירות נפש וכנדב ואביהו שנאמר בהם בקרובי אקדש, אבל אתם לא מסרתם נפשכם אלא קבלתם מדרגתכם במתנה ומדוע תתנשאו וכו'.

רב לכם כי כל העדה כולם קדושים. פרש"י כולם שמעו דברים מפי הגבורה לא אתם לבדכם שמעתם אנכי ד"א בסיני כל העם שמעו. וצ"ב מה טענה היא זו, וכי בשביל שכולם שמעו עשרת הדברות נעשו כולם קדושים. ועוד למה אמרו דייקא ששמעו אנכי ד"א והלא כל הדברות שמעו.

ו"ל בדרך דרוש דהנה אמרו חז"ל [שבת פח:] דכששמעו ישראל בסיני דיבור ראשון יוצא מפי הקב"ה מיד פרחו נשמתן, ומקשי ומאחר דדיבור ראשון פרחו נשמתן דיבור שני היאך שמעו, ומשני דהוריד טל שעתיד להחיות בו את המתים והחיה אותם ע"כ. נמצא איפוא דמתו כולם וקמו לתחייה, והנה מיתה ודאי מכפרת ונמחלו כל עונותיהם, וזהו שאמרו כי כל העדה כולם קדושים כיון ששמעו אנכי ד"א ופרחה נשמתן, א"כ מדוע תתנשא וכו'.

ובזה יש לבאר דברי המדרש פליאה וז"ל, כשראה דוד מה שאמרו קרח כי כל העדה כולם קדושים נטל כינור והתחיל נגנן ארוממך ד' כי דליתני ולא שמחת אויבי לי. דהנה אמרו חז"ל [סנהדרין קז.] א"ר יהודה אמר רב ששה חדשים נצטרע דוד ופירשו ממנו סנהדרין ונסתלקה ממנו שכנינה. והרי מצורע חשוב כמת כדאמרין בכ"מ [נדרים סד:], והיה דוד סבור דאחרי שנתרפא מצרעתו נמחל לו אותו עון כיון דמיתה

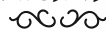
דכתיב חכמות נשים בנתה ביתה זו אשתו של און בן פלת ואולת בידה תהרסנה זו אשתו של קורח. י"ל הכונה בנתה ביתה לשון בינה כמו"ש חז"ל [נדה מה:] בינה יתירה נתן הקב"ה באשה וע"י בינתה הצילה את ביתה.

ויקמו לפני משה. ויקומו חסר ו' כתיב משום דו' היא אות אמת אות חיים כמבואר בזה"ק [ח"א רמ"א ע"ב] וכאן לא היה לא אמת ולא חיים ולכן סופן היה לאבדון ר"ל.

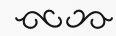

קריאי מועד אנשי שם. מהו אנשי שם הרי לכל אדם יש שם. י"ל הנה בגמ' [סוטה לד:] אמר רבי יצחק דבר זה מסורת בידינו מאבותינו מרגלים על שם מעשיהם נקראו ואנו לא עלתה בידינו אלא אחד סתור בן מיכאל סתור שסתור מעשיו של הקב"ה מיכאל עשהו עצמו מן, אמר רבי יוחנן אף אנו נאמר נחבי בן ופסי נחבי שהחביא דבריו של הקב"ה ופסי שפיסע על מדותיו של הקב"ה וכו'. ולפי"ז י"ל אנשי שם היינו אנשים ששמם מוזהר על מעשיהם.

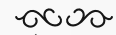

רב לכם כי כל העדה כולם קדושים ובתוכם ד' ומדוע תתנשא וכו'. צ"ב מה טענה היא זו ומה בכך שכולם קדושים הלא הכל זקוקים למנהיג. וי"ל עפימ"ש האלשיך הק' עה"פ זובח לאלהים יחרם בלתי לד' לבדו [שמות כב ט] הזהירנו בל תהיה עבודת ה' משותפת עם עבודת אחד ממשרתיו העליונים למען יהיה סרסור ומליץ טוב לפניו יתברך כדרך אנשים עבדי המלך אשר ישירות לשרי המלך היושבים ראשונה במלכות למען יליצו בעדם לפני המלך, וכן לא יעשה לעבדי המלך הקדוש, כי על כן בחר בנו מכל העמים להיות לו לעם נחלה מאז הנחיל עליון גוים אל השרים ורוממנו מכל לשון ליקרא שמו עלינו, מה שלא עשה כן לכל גוי ושרף ומלאך, ובן כבוד קרא אותנו, ואינו כבוד מלך מלכי המלכים ישתעבד בנו בכורו לעבדי, וזהו ואמרו בלתי לה' לבדו כי הוא אלקינו ואין זולתו עכ"ד. פירוש כיון שבני ישראל דבוקים בשרשם בה"ת והוא כביכול שוכן בתוכם אם כן כשאדם משתחוה אפי' לאחד מעבדי המלך הוא גורם שחלק אלוה ממעל

מכפרת, אך נסתפק דלמא אין מכפרת אלא מיתה משמשא"כ מיתה ארעית שחוזר לחיותו אח"כ לא מהני (וכעין שחקרו הפוסקים לגבי מתים שהחיה יחזקאל לענין קידושין וכו'), אבל כשראה מה שאמר קורח כי כל העדה כולם קדושים, והטעם משום ששמועו אנכי ד"א ופרחה נשמתו ונמחלו כל עונותיהם, איפשט לו הספק שהרי לא היתה אלא מיתה זמנית ואעפ"י כן נמחל להם, א"כ בידוע שנמחל לו ג"כ אותו עון בשל הצרעת, ע"כ התחיל מנגן ארוממך וגו' ולא שמחת אויבי לי.

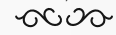
בוקר ויודע ד' את אשר לו. פירש"י עתה עת שכרות הוא לנו וכו'. למה דחה הענין למחר, י"ל כדי שלא יוכלו אח"כ לומר שנענשו על כי שתויי יין היו כמו"ש גבי נדב ואביהו, וזה שפירש"י לעיל עה"פ זאת עשו קחו לכם מחתות, ואתם ר"נ איש מבקשים כהונה גדולה אף אני רוצה בכך, ותמוה, אך אמר כן שהוא מסכים לזה כדי שלא יאמרו אח"כ שנענשו על שהורו הלכה בפני רבן, ע"כ הסיר משה כל האמתלאות האלה ובכך יקריבו את הקטורת והיה האיש אשר יבחר הוא הקדוש.

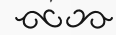
בוקר ויודע ד' את אשר לו וכו'. י"ל כידוע מספח"ק כי עיקר דביקות בעבודת ה"ת תחילתה בראשית היום בהשכמת הבוקר ועל פי הנהגת האדם בבוקר נמשך אח"ז כל היום, וגם לפי"ז ניתן להכיר מהותו של אדם כי אח"כ יוצא כל אחד לעסקיו וכולם שוים, אבל ע"י הנהגת אדם באשמורת הבוקר ניכר מי לד'. וז"ש בוקר ויודע ד' את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו.

ואת הקדוש והקריב אליו ואת אשר יבחר בו יקריב אליו. לכאורה כפל לשון, ואת הקדוש ואת אשר יבחר בו היינו הך. וי"ל הנה קורח בא וטענתו בפיו כי כל העדה קדושים וא"כ ראוי גם הוא לכהונה, אבל באמת אין זה תלוי בקדושה אלא במי שבחר בו ד' וכמו"ש [תהלים קה כו] שלח משה עבדו אהרן אשר בחר בו. וז"ש ואת הקדוש והקריב אליו אמנם כן גם הקדוש קרוב לד', אבל לגבי בחיר ד' את אשר יבחר בו אותו יקריב אליו לכהונה.

זאת עשו קחו לכם מחתות. פרש"י ואתם ר"נ איש מבקשים כהונה גדולה אף אני רוצה בכך וכו'. קשה איך אמר משה שהוא רוצה בכהונה גדולה וכי רצה משה במה שלא צוה ד'. וי"ל בצחות שאמר להם אתם רוצים כולכם להיות כהנים גדולים אף אני רוצה בכך פי' גם אני מסכים לזה אדרבה ומי יתן כל עם ד' נביאים, ומה אעשה שלא כך צוה ד' אלא את אשר יבחר יקריב אליו.

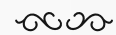

קחו לכם מחתות. פירש"י כלים שחותים בהם גחלים ויש להם בית יד. רמז להם שזיהרו בגחלתן של תלמידי חכמים, וגם שיענשו בצרעת כמו שפירש"י להלן עה"פ כאשר דבר ד' ביד משה לו, רמז לחולקים על הכהונה שלוקים בצרעת על היד כמו שלקה משה בידו שנאמר [שמות ו] ויוציאה והנה ידו מצורעת כשלג, וז"ש רש"י שחותים בהם 'גחלים' ויש להם 'בית יד'.

רב לכם בני לוי. וברש"י וקורח שפיקח היה מה ראה לשטות זו, ראה שלשלת גדולה יוצאת ממנו. צ"ב מה שטות היא זו, וכי דברי שטות טעו והלא בטענותיו היו דברים של טעם לפי שיטתו וכפירש"י, ועוד קשה מה בכך שראה שלשלת גדולה יוצאת וכו' מה ענין זה לטענתו על משה ואהרן.

וי"ל דהנה אחז"ל [שבת כד:] דרחים רבנן הויין לי בנין רבנן דמוקיר רבנן הויין ליה חתנין רבנן וכו' עיי"ש כידוע מכמה אגדות חז"ל דהמצערים לרבנן ענשם דלבסוף נפקי מיניה בני דלא מעלי, וז"ש וקורח שפיקח היה, פי' אף דהיו לו טענות אבל מה ראה לשטות כזו לגרום פסול לזרעו ולא נתיירא שיענש ויצא זרעו לתרבות רעה, ומשני דלא היה ירא מזה כיון שראה שלשלת גדולה וכו' והיה מובטח שלא יענש בזרעו.

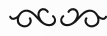
ובקשתם גם כהונה. פי' הם ביקשו שהלויים יהיו במעלה גדולה יותר מן הכהונה כמו"ש האריז"ל, דהיינו שהלויה עיקר ואילו הכהונה תהיה משנה ללויה, וז"ש ובקשתם 'גם' כהונה, פי' שהכהונה תהיה בבחי' גם ותוספת ללויה.

המעט כי העליטנו מארץ זבת חלב ודבש וכו'. תמוה מה ראו לומר דבר שטות כזה, וכי מצרים ארץ זבת חלב ודבש היא אדרבא היפך הדבר. וי"ל עפ"י דאיתא בזוה"ק [בראשית כ"ב ע"א] ומבואר בדברי האריז"ל כמו"פ [ע"ה שער לב פ"ג] שדור המדבר היה במעלה גבוהה יותר מארץ ישראל ואין א"י ראויה להם, כי באי הארץ היו משורש מלכות רחל לכן נכנסו לארץ שהיא בחי' מלכות, אבל דור המדבר עלו לשרשם בלאה ששרשה מיסוד אבא לכן נשארו במדבר. נמצא לפי"ז שמשה רבינו ע"ה העלה את בני דורו למדרגה גבוהה מארץ ישראל ולפיכך לא נכנסו לארץ, וז"ש המעט כי 'העליטנו' מארץ זבת חלב ודבש פי' התלוננו על שהעלם למעלה ממדרגת ארץ ישראל שהיא ארץ זבת חלב ודבש והוצרכו נגד רצונם להשאר במדבר.

העיני האנשים ההם תנקר וכו'. הנה קרח עשיר גדול היה ומשופע במעות, אבל הצדיק יש בכחו להוציא אות עיי"ן מתיבת מעו"ת ויתתהפך למו"ת ח"ו, כידוע המאמר עה"פ הנה עיי"ן ד' אל יראיו להציל ממוות נפשם בשם המגיד הק' מקאזנין, ע"פ מאמר חז"ל [תענית ח ע"ב] דפעם אחת הוי כפנא, וגם היו צריכים חיים ורפואה, ואמרו תרתי לא עבדי אלא נתפלל על מזוני וממילא יועיל גם כנגד מותנא כי מאן דיהיב מזוני לחיי הוא דיהיב עיי"ש. ואמר הרה"ק הנ"ל אשר יש עצה לזה, כי הקב"ה מוסר אות עיי"ן אל הצדיקים, והמה מצרפין אות הזה בתוך אותיות מו"ת, ונעשה מזה צירוף מעו"ת, ונתבטל המו"ת, ונמשך חיים ורפואה וגם פרנסה. וזהו 'הנה עיי"ן ד' אל יראיו', היינו, שנמסר להם אות עיי"ן, ועל ידי זה 'להציל ממו"ת נפשם', וגם 'לחיותם ברעב', ופועלין שניהם יחד, ע"כ. וז"ש קרח אפילו באם תנקר אות עיי"ן מתיבת מעו"ת אעפ"כ לא נעלה.

העיני האנשים ההם תנקר לא נעלה. מהו ענין ניקור עיני האנשים ועל מי כיוונו באמרם 'האנשים ההם'. נראה לומר לפי מה שפירש"י שמעשה המרגלים היה קודם מעשה קורח, א"כ כונתם על עיני האנשים המרגלים כמו"ש בפ' שלח כולם אנשים וכו', ופירושו הרי עיני האנשים ההם ראו את האמת בדבר ארץ ישראל וכי תוכל לנקר עיניהם ולהכחיש את מה שראו, לפיכך לא נעלה, וזהו ההמשך אף לא אל ארץ זבת חלב ודבש וכו'.

ויחר אף משה וכו'. תמוה דכאן חרה אפו בהם וכפירש"י נצטער הרבה, ומסר דינו לשמים כמו"ש בקר ויודע ד', ואח"כ כשהקב"ה ביקש לעשות בהם דין ביקש עליהם רחמים, בתחילה מאי קסבר ולבסוף מאי קסבר. וי"ל עפ"י מה שפירש זקה"ק בספר מראה יחזקאל דלפעמים יש צורך לעורר דינים כדי להשיג רחמים שכן זה היה סדר הבריאה כמו"ש חז"ל [ב"ר יב טו] בתחילה היה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין ראה שאין העולם יכול להתקיים שיתף עמו מדת הרחמים, נמצא דלעולם אחר שדינין מתערין מוכרח לישב על כסא רחמים עכדה"ק.

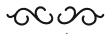
ולפי"ז י"ל דמשה פעל לעורר דינים בכונה זו כדי שאח"כ יתגברו הרחמים ויבטלו הדינים מעל בני", אבל אח"כ כשראה שהדינים נשארו בתוקפם ולא נמתקו כמו"ש אכלה אותם כרגע ולא הועיל בפעולתו, ע"כ הוכרח לבקש רחמים גמורים עליהם.

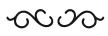
ויחר למשה מאד ויאמר אל ה' אל תפן אל מנחתם לא חמור אחד מהם וגו'. תמוה משה רעיא מהימנא אוהבן של ישראל מעולם היה סניגור להם וכאן לא מחל על כבודו וקטרג בחרי אף, י"ל עפ"ימ"ש בספר כתרו שם טוב פ' וישב וז"ל שמעתי מהצדיק ר' נחום זלה"ה בשם הצדיק הבעל שם טוב זלה"ה פירוש הכתוב גם ענוש לצדיק לא טוב [משלי יז כו], דרשע השונא לצדיק ומוריע לו אי אפשר שהשם יתברך ינקום מהרשע כל עוד שהצדיק אינו

מוחל לו, רק כשהצדיק מוחל לו ואינו חפץ בנקמת הרשע אז נוקם השם יתברך מהרשע, וזהו גם ענוש ר"ל אימת הוא העונש להרשע, לצדיק לא טוב כשאינו טוב בעיני הצדיק שינקום השם יתברך מהרשע אז הוא הנקמה ע"כ. ולפי"ז יש לומר דמשה רבינו לא רצה למחול להם כי כל זמן שאינו מוחל לא ינקום בהם ה"ת, כך היתה כונתו הטובה אבל לא הועיל כי הקב"ה לא מחל על כבודו. ובענין זה אוסיף ליישב מילתא דתמיהא, ידוע שהרה"ק מוהר"א מבעלזא זצוק"ל היה לפעמים בשעה שביקש להמנע מלהגיש בפתקאות או שלא להדחק סביבו וכיו"ב קורא בפה קדשו "איך בין נישט מוחל איך בין נישט מוחל" ותמוה על צדיק עתק אוהבן של ישראל שמסרב למחול, ולהנ"ל מיושב כי חכמה נפלאה יש כאן, שכן כל זמן שהוא אינו מוחל לא יחול עונש ח"ו על בני ישראל.

ויש להסמיק לזה מ"ש בס' ליקוטי יהודה עה"פ בפ' בהעלותך [יא י] ויחר אף ה' מאד ובעיני משה רע, מרן הבית ישראל ז"ל אמר הנה לאחר חטא העגל כתיב [שמות לג ז] משה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה, ואי' בגמ' [ברכות סג:] אמר לו הקב"ה למשה עכשיו יאמרו הרב בכעס ותלמיד בכעס ישראל מה תהא עליהם וכו' עיי"ש, ואמר אאז"ל וי"א זאת בשם השפת אמת ז"ל שגם משה רבינו ע"ה ידע מזה שאם יתכן ששניהם יהיו בכעס וכאשר נטה אהלו מחוץ למחנה היתה כוונתו שהוא יהיה בכעס ועיי"ז השי"ת יהיה ברחמים.

אל תפן אל מנחתם לא חמור אחד מהם נשאתי וכו'. צ"ב מהו הסמיכות שלא יפן אל מנחתם מטעם שלא נשאתי חמור אחד מהם. וי"ל דמשה רבינו אמר לקב"ה הן אני לא נהניתי ולא קבלתי מהם מאומה, לפיכך לא אלי מכוונים דברי הטרוניא אלא כלפי מעלה כביכול, והטעם מאחר שהם מקריבים קרבנות ומביאים מנחה ממתנת ידם לכן יש בהם עזות פנים כדרך הנותן אל המקבל, ע"כ עצה טובה קמ"ל אל תפן אל מנחתם אל תקבל מהם מאומה ואז לא יעיוז פנים עוד.

לא חמור אחד מהם נשאתי ולא הרעותי את אחד מהם. צ"ב משה רבינו רעיא מהימנא בכל עת היה מבקש רחמים על בני"ו ואפילו אחר מעשה העגל שמרדו בהשי"ת, ואילו כאן לא מצא להם זכות וביקש אל תפן אל מנחתם. ועוד מדוע זה צירף כאן ענין פרטי שלו לא חמור אחד מהם נשאתי וכו', מה ענין זה לכאן.

וי"ל עפ"י מה שכתב זקה"ק בספר אגרא דפרקא [אות ז] בנדון מה שהמנהג בבא איש ישראל אל הצדיק ומבקש ממנו שיתפלל בעדו נותן לו ממון עבור זה וכו', והביא משם הרה"ק החוזה מלובלין דהענין הוא בבא איש להתפלל אל השי"ת בעד חבריו הנה יחשב לעזות ח"ו באמור לו למה חבירך אינו מתפלל בעצמו, על כרחך הוא לקבל די רוח יתירה כך שאתה הגון בעיניך יותר מחבירך להתפלל לפני בוראך, ע"כ העצה היעוצה ליקח איזה שכר על זה וא"כ הוא תשובה בפני המקטרגים בשביל זה אני מתפלל שאני שליח ששילמו משכורתו ומחוייב אני לעשות שליחותי עכדה"ק עיי"ש.

ולפי"ז יש לבאר הנה משה רבינו התנצל בפני השי"ת שאין בו העוז להתפלל עוד על בני"ו כי לכך צריך א' משני דברים או שהיה המתפלל בעד הציבור הגון יותר מהם, או שיקבל מהם איזה פרס עבור שליחותו, והנה משה היה עניו מכל האדם ולא ראה בעצמו שום מעלה על אחד מבני", וגם לא לקח מהם שום פרס, ע"כ נבצר ממנו להתפלל עליהם לפי דבריו. וז"ש לא חמור אחד מהם נשאתי כלומר לא קיבלתי מהם מאומה וגם לא הרעותי את אחד מהם פי' לא ראיתי על א' מהם רעה שאהיה אני הגון ממנו, א"כ אינו ראוי להתפלל עבורם, [עי' נוע"א כאן שכתב כעין בחי' הגי'ל].

ואכלה אותם כרגע. כמו"ש ואל זועם בכל יום ואמרו בגמ' וכמה זעמו רגע [ברכות ז], וכתבו התוס' [ד"ה שאלמלי] ואם תאמר מה היה יכול לומר בשעת רגע, יש לומר כלם ע"כ. וזה שאמר ואכלה אותם 'כרגע' ח"ו.

תורתן של אבות

דברי תורה מרבתינו הקדושים זיע"א

פרשת קרח

ויקח קרח וכו'. עפי"י מה ששמעתי דרך דרוש ע"פ שאמרו דוד שמרה נפשי כי חסיד אני [תהלים פו א], הנה הקושיא מפורסמת ממה נפשך אם הוא ראוי לשמירה מצד חסידותו בודאי הש"י לא יקפח שכרו, ובאם וכו'. ושמעתי שהוא על דרך מאמר רז"ל אם פגע בך מנוול זה משכחו לבית המדרש [סוכה נב ע"ב], והנה למה אמר משכחו ולא אמר כפשוטו למד תורה. אך הוא דהיציץ מסייתו לדבר עבירה באומרו לו בפיתוייו שהוא מצוה, ועל כן עצה היעוצה מרז"ל אם יפתה אותך באומרו שהוא מצוה, משכחו לבית המדרש ששם מרחיבין התורה, ותלמוד מפי סופרים ומפי ספרים אם הוא מכלל התר"ג מצות וענפיהם ותראה שזה פיתוי היצר, אזי לא יוכל לך, אך אם המתפתה הוא איש חסיד, אין תקנה במשיכה לבית המדרש כי יאמר לו הגם שאין הענין הזה מבוואר בתורה, הלא חסיד אתה מתנהג בחסידות לפנים משורת הדין והענין שאני מצוץ לעשות הוא מכלל החסידות דלפנים משורת הדין הגם שאינו מבוואר בתנ"ך ובדברי רז"ל. ולזה אמר דוד שמרה נפשי כי חסיד אני, ולא מהני נגד היצר המשיכה לבית המדרש, באמרו לי הלא חסיד אתה עשה לפנים משורת הדין.

והנה הגם שהוא דרך דרוש קצת, עכ"ז המשכיל יתבונן שענין כזה בפיתוי היצר יאירע לאדם כמה וכמה. ועל פי זה י"ל גם בכאן ויקח קרח, לקח לעצמו סברא שהוא בן יצהר בן וכו', להיות שפיתויו היצר להתעסק במצוה (הגם שלא נצטוו עליה) וחשב לעשות נחת רוח דוקא בעבודת הקרבנות, ודימה בעיניו ענין המחלוקת הזה למצוה רבה להיותו משתוקק לעבודת היוצר, והנה ידע בודאי שמצד הדין לא יאשם על לא הקריב את קרבן אלקיו בקרבנות וקטורת כיון שהוא אנוס על פי הדבור והזר הקרב וכו', ולו יהיה כסברתו שאמר משה זה מעצמו ח"ו, אעפ"כ אנוס הוא ואנוס רחמנא פטריה, והיכן מצינו עונש בתורה על האנוס, אדרבה ולנערה לא תעשה דבר כתיב, על כן לקח לעצמו בעצת היצר שהוא בן יצהר בן קהת בן לוי שהיו חסידים גדולים עיין בתרגום יונתן קהת חסידא לוי חסידא, ומן ההכרח הוא לו לדעתו שילך בעקבותיהם להתנהג בחסידות הגם שלא יתענש על ביטול העבודה וכו"ל עכ"ז מצד החסידות ראוי לו לרדוף בכל מאמציו כוחו לעשות נחת רוח בעבודת הקרבנות.

ולדרך זה י"ל דקאי ויקח על דתן ואבירים, שהם ג"כ לקחו זאת הסברא להיותם בני ראובן שהיה בעל תשובה שפתח בתשובה תחילה [ב"ר פ"ד י"ט], וידוע דבעל תשובה צריך להתנהג בחסידות ואין לו בקו המיצוץ, עיין ברמב"ם הלכות דיעות [פ"א ה"ד]. על כן היה זה להם לסברא שרצונם לילך בעקבי אבותם להתנהג בחסידות לרדוף אחר המצות.

(אגרא דכלה)

ויקח קרח. תרגום ואתפלג קרח, קרח דיבר כהוגן על לעתיד דהלויים יהיו למעלה במדרגה מן הכהנים כמ"ש (יחזקאל מד טו) והכהנים הלויים. אבל קרח אכלה פגה ע"כ לעתיד יעלה קרח כמ"ש האר"ז"ל (לקו"ת תהלים צב) צד"ק כתמ"ר יפ"ח ס"ת קרח. והנה קרח לקח דבר שאינו ניקח היינו דבר שיהיה לעתיד מעלת הגבורות על החסידים וכו'. וז"ש הכתוב ויקח קרח ולא פירש מה לקח הנה הוא מחכמת התורה שלקח דבר שאינו ניקח בזמן הזה עולם הזה וכו' ודבר זה יהיה לעתיד, וזה שתירגם ואיתפלג"ג קרח דבר המופלג בזמן כמ"ש אחר סמוך אחרי מופלג, היינו בהפלגת הזמן ברוחק והבן. (ליקוטי מהרצ"א)

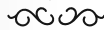
ויקח קרח וכו'. פירש"י עמד וכינסר ר"נ ראשי סנהדראות וכו'. צ"ב למה הוצרך לזה דוקא ראשי סנהדראות, אדרבה דרך בעלי מחלוקת לאסוף את המון העם רוכלים והולכי בטל שנוו להמרידם כנגד ראשי הדור. וי"ל דהנה לעולם דברי חכמים נבחת נשמעים אבל לצורך מחלוקת אי אפשר בלי כעס וריתחה כדרך בעלי ריב השופכים חמותם בקול גדול על הצד שכנגד כדי להלהיב את ההמון בשנאה

ועשו אתם רקעי פחים צפוי למזבח. היינו מזבח הנחושת כפירש"י. י"ל הטעם שעשאו דייקא צפוי למזבח, כי המזבח היה עשוי מנחושת לכפר על עזות פנים כמ"ש ב' תרומה, ע"כ לתיקון אלה עזי פנים שהעזו כנגד משה ואהרן הוצרכו להוסיף מחתותם על המזבח, ולא יהיה קכרן וכעדתו.

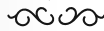
אתם המיתם את עם ד'. תימה אחרי כל מה שראו עיניהם עוד העזו לומר כן. וי"ל כונתם שלא יתכן שהקטורת המיתה אותם כי הם לשם שמים נתכוונו, ועל כרחק מתו מקפידת משה ואהרן, אתם המיתם את עם ד' ועי' רמב"ן.

והנחתם באוהל מועד לפני העדות. מתרגם ותצנענו במשכן זמנא, וכן אח"כ וינח משה ואצנע משה. לכאורה אין זה תרגום של וינח, וי"ל בדרך רמז תנאי ראשון להיות בחירי ד' הוא הצניעות, אין לך יפה מן הצניעות.

והשיכותי מעלי את תלונות בני ישראל. פירש"י כמו וישוכו המים, וחמת המלך שככה. י"ל רמז בדבריו, מים רמז למחלוקת כטעם פוטר מים ראשית מדון [משלי יז יד], וכשיש ריב מחלוקת ופירוד למטה אזי השכינה מסתלקת מישראל ח"ו. אך כאשר וישוכו המים, אזי חמת המלך מלכו של עולם שככה.

האם תמנו לגוע. תמנו לשון תמים ושלם, פ"י וכי כבר השלמנו עצמנו ושליחותינו בעוה"ז שראויים אנו לגוע בתמיה.

וגם את אחיך מטה לוי וכו' וילוו עליך וישרתוך. וכן להלן ונלוו עליך ושמרו וגו'. לכאורה הול"ל ונלוו אליך. וי"ל רמז למ"ש רבינו האר"ז"ל הובא בספר אגרא דכלה בפרשתן עה"פ בוקר ויודע וכו' ידוע לנו מכתבי קדש להאר"י ז"ל [ליקו"ת יחזקאל] והוא נרמז בזהר דבאמת לעתיד לבא יהיו הלויים במדרגה על הכהנים כמעלת הזהב על הכסף, והנה קרח אכלה פגה, על כן לעתיד צד"ק כתמ"ר יפ"ח ס"ת קר"ח כי שגבה מעלתו והדין עמו רק שאכלה פגה ע"כ. והטעם דכהנים הם בחי' חסד והלויים מבחי' גבורה לכן מעלת הכהנים יותר מן הלויים, אבל לעתיד לבא יהיו הלויים במדרגה גדולה יותר מן הכהנים כמעלת זהב על הכסף. וזה שאמר כאן לאהרן וילוו עליך פי' לעתיד לבא יהיו הם הלויים על הכהנים ולמעלה מהם.

פרקי אבות

איזה הוא חכם הלומד מכל אדם (פ"ל מ"א). צ"ב מה היא החכמה בזה. וי"ל הכונה דהנה הלומד מן החכמים אין בכך שום רבותא, אבל מי שמוצא בכל אדם אף מי שאינו חכם איזה דבר ללמוד ממנו הוא חכם אמיתי, ואפילו לומד בדרך שלילה היינו היאך לא לנהוג הוא ג"כ לימוד. וז"ש במדרש [מונא בספרים אף לא נודע מקורו] גבי שלמה המלך עה"פ ויחכם מכל האדם וגו' [מ"א יא] אמרו חז"ל ואפילו מן השוטים, ותמוה, אך הכונה כנ"ל דגם מן השוטה יכול החכם להפיק תועלת ולימוד.

עו"ל, מי שהוא חכם אמיתי לו לבדו מותר ללמוד מכל אדם ומובטח שלא יכשל בשתיית מים הרעים, וכמו"ש חז"ל [חגיגה יט:ו] גבי רבי מאיר איך למד תורה מאחר שהיה רשע, אלא ר"מ רימון מצא תוכו אכל קליפתו זרק, אבל מי שאינו בבחי' חכם אמיתי אסור לו ללמוד מכל אדם אלא מחכם ירא אלקים.

להתקומם כידוע, וקרח שפיקח היה חשש שמא לא יחפצו העם לבא לכלל כעס שהוא עון חמור מאוד כמ"ש חז"ל (נדרים כב) כל הכועס כל מיני גיהנום שולטין בו וכאלו ע"ז, וכשאין כעס אין מחלוקת, לכן התחכם לעשותו בערמה שדוקא ראשי סנהדראות יהיו בעלי הדברים לעורר את העם בריתחא כנגד משה כי אז לא יתרחקו העם מזה כי יסברו שהוא רתחא דאורייתא ומותר וכבר אמרו חז"ל (תענית ד) האי צורבא מרבנן דמרתח אורייתא הוא דמרתחא ליה והם נוחים לכעוס, ופירש"י שם קמ"ל דחייבין לדנו לכך זכות עיי"ש, ועי' אלו ראשי סנהדראות עלה בידי קרח וחבריו להכניס את הכעס בקרב העם ואח"כ כבר נעשית המחלוקת מאלוה. (אשיב אברהם)

ויפול על פניו וידבר וכו'. יש להבין הטעם למה נפל על פניו, ורש"י פירש בשביל המחלוקת. ואפשר לומר על פי מה שפירש אאמ"ו זצוק"ל (מראה יחזקאל פר' נצבים) על מה שאמרו (יומא פג ע"א) כל תלמיד חכם שאינו נוקם ונוטר נכחש, שצריך לעשות לשם שמים לבד ולא לעצמו כלל כמו שמצינו בנחש עכ"ז, ובפרט דלפעמים התלמיד חכם צריך לריב עבור עצמו, אבל העיקר שלא יהיה כוונתו לכבודו רק לכבוד השי"ת שלא יהיה ביזוי תורה ח"ו, אבל את עצמו יעשה כאין. והנה מלפנים היה ענין נפילת אפים אחר התפלה בנפילה ממש ובאמירת מזמור כ"ה נפשי אשא, והעיקר היה במסירת נפש כמו שכתבו המפורשים, והענין דכל התפלות שמתפלל כל אחד נגעי לבבו העיקר שלא יכוין בשביל עצמו רק לצורך גבוה, ולכן הוא אחר התפלה נאמר במסירת נפש כי אנכי כאין עפר רק העיקר לכבוד שמים. וכמו כן כאן שרצה משה רבינו ע"ה לקנא קנאת ה' ותורתו אמנם מאחר שהיה בזה גם כן כבוד עצמו לכן מתחלה נפל על פניו במסירת נפש כלומר שאין הכונה בשביל עצמו כלל רק לכבוד שמים אליך ה' נפשי וכו' ואחר כך היה באפשרי לדבר דבריו להתוכח עם קרח ועדתו. (מעגלי צדק)

פרקי אבות

המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר (פ"ד מ"א). לכאורה זיל קרי ב רב הוא, והוא מפורש בתורה בכמה וכמה פסוקים. ויש לומר דעני' הכוונה עני בדעת כדאיתא (כתובות סח:) אין עני אלא בדעת, והיינו הלומד שלא לשמה וכדאיתא בגמרא (פסחים ו) לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות ואפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה יבא לשמה. וזה שאמר המקיים את התורה מעוני פירוש בלא דעת והיינו שלא לשמה סופו לקיימה בעושר בדעת נכונה כלומר לשמה. (תפוחי חיים)

תשובה ומעשים טובים כתרין בפני הפורענות (פ"ד מ"א). נראה לפרש תשובה ומע"ט וכו', דהנה תשובה אינה מכפרת לבדה גמור הכפרה רק בעבר על מצות עשה ושב לא אז משם עד שמוחלין לו, אבל עבר על ל"ת ושב תשובה תולה ויוה"כ מכפר, עבר על כריתות ומיתות ב"ד תשובה ויוה"כ תולין ויסורין ממרקין, חילול השם כולן תולין ומיתה ממרקת [יומא פו]. הנה מן הצורך להבין, כשיעברו ח"ו על כריתות ומיתות ב"ד, הנה תשובה ויוה"כ תולין להגין מן היסורין שלא יבואו, ויסורין ממרקין, איך יצויר זה הלא התשובה ויוה"כ תולין להגין מן היסורין, וצ"ל שהן מגינים שלא יבואו היסורין בחוזק רק על ידי יסורין קטנים, כגון עבדי ליה מאניה ולא מתקבל עליה, וכגון הושיט ידו לכיס לטיול שלש ועלו שתיים וכו' [ערכין יז:ז].

והנה גם בכאן יש לפרש כן, הגם שחטא ח"ו בהנך עבירות דצריך בהכרח ליסורין, וגזר במשקל אל דעות הפורעניות על שונאי ישראל, עכ"ז בעשות מעשים טובים עם התשובה, הנה הוא כתרין ומגן להגן שלא יגעו בו היסורין כ"כ, כמו המגן הנתון על גוף האדם, הנה יורו בו המורים אבל אינו כואב לו כל כך, כן הוא הדבר הזה, כן נ"ל (ליקוטי מהרצ"א)

הגה"צ רבי צבי אלימלך שעהנפעלד זצוק"ל אב"ד מעדזילאברייץ

מקושר להרה"ק ר' יהודה מאיר מבוקאווסק זצ"ל, לימים גדל הישוב ופרח בקהל יראים ושלמים ומנה כשש מאות משפחות, חלק גדול מתושבי העיר היו צאצאי הבני יששכר, בית החיים נמצא בתוך יער על גבעה בקצה העיירה נשתמר כולו ושם נטמנו כל בני משפחות שעהנפעלד לענפיהם.

אביו ר' משה שעהנפעלד נזכר בס' בארות המים באר מרים (מ"ע קע"ב) וכן בעשר צחצחות מערכת בני יששכר אות כה "שמעתי ממחזני הרב החסיד המופלג בתור"י מוהר"ר משה שעהנפעלד ז"ל ממעזלאברייץ, כי חותנו הרה"ג הצדיק מוהר"ר צבי אלימלך זצוק"ל ז"ע בא לבקר את בנו הרה"צ מוהר"ר דוד זצלה"ה מדינאב כאשר חלה ונפל למשכב, וצויה עליו להוסיף לעצמו אות יו"ד אל שמו ויקרא שמו 'דויד' ושאלוהו היכן מרומז זה הדבר, והשיב כי כן מצונו מזה הסגולה בדברי רז"ל (ברכות ה'): 'יהב ליה יד"ה ואוקמיה', רצה לומר כי הוסיף ליה אות יו"ד אל שמו על שם הכתוב (ישעיה לח טז) השם עליהם יחיו.

לחלקו של רבי משה נפל בירושה הכתב יד של ספר **אגרא דפרקא** שכתב חותנו הבני יששכר והוא היה הראשון להוציאו לאור בשנת תרי"ח וחתם בהקדמה דברי אלה הק' **משה שיינפעלד** מעיר **מעזילאברייץ** אשר במדינת הגר חתן הרב הקדוש המחבר זצוקללה"ה.

רבינו שימש ברבנות העיר מעדזילאברייץ למעלה מארבעים שנה עד לפטירתו ז' תמוז תרפ"ז, ועל מצבתו נחרת 'אשר היה רצונו לעשות טובות לישראל'. ת.נ.צ.ב.ה.

ציון מוה"ר משה שעהנפעלד זצ"ל
חתן רבינו מהרצ"א מדינוב ז"ע

ציון הגה"צ רבי צבי אלימלך
שעהנפעלד בעיר מעזילאברייץ

הילוכם בקודש

עובדות והנהגות מרבתינו הקדושים מקאסאן זצוק"ל

מנהגי נישואין [ח"ד]

- יז. לא נהגו לחלק הברכות לא תחת החופה ולא בסעודות שבעת ימי המשטה.
- יח. נהגו שהחתן דרש אחר הסעודה ולא הניחו אותו לגמור את דרשתו ואחר הדרשה נהגו להכריז דורון דרשה (דרשה גישאנק).
- יט. אחר ברכת המזון בירך רבינו האו"מ בורא פרי הגפן על הכוס שברכו עליו, הניח הכוס מידו וקיבל הכוס השני ובירך עליו שאר השש ברכות, ושתה רוב הכוס מכוס הראשון של ברכת המזון ועיבר הכוסות זה בזה ונתן את האחד להחתן, ואותו הכוס ששתה ממנו שלחו לכלה.
- כ. ב"מצוה טאנץ" כשהחתן והכלה רקדו זמרו את כל ה"אשת חיל".
- כא. בליל שבת שאחר החתונה רקדו עם הכלה אחר ברכה"ז.
- כב. רבינו הקפיד לברך בעשרה גם אם לא היה פנים חדשות רק שאז אחר ברכת המזון בירך רק ברכה אחריה.
- כג. רבינו הקפיד שכשהלכו החתן והכלה לחוץ מביתם בשבעת ימי המשטה גם כשהלכו ביחד לא ילכו בלי מלוה.
- כד. בשבת שאחר החתונה קרא רבינו להחתן לעלות לתורה לאחד משבעת הקרואים, ולא דוקא למפטר.
- כה. 'דוי הסר' לא אמרו כלל בין בחול ובין בשבת כמנהג רבותינו מזידיטשוב ז"ע.

השבוע ביום ז' תמוז יחול יומא דהלולא של הגה"צ רבי צבי אלימלך בן רבי משה שעהנפעלד זצוק"ל בן בתו של רבינו מהרצ"א מדינוב זיע"א וחמיו של הרה"צ רבי מאיר שלום ראטנבערג זצוק"ל בן רבינו בעל הבני שלשים זיע"א וזקנו של יבלחט"א כ"ק אדמו"ר שליט"א.

רבינו נולד לאביו הרב הצדיק הנגיד נזר הגבירים מו"ה משה ב"ר אליעזר שעהנפעלד זצ"ל ממעזילאברייץ הונגריה [כיום סלובקיה] ולאמו הצ' מרת שרה ע"ה בערך בשנת תר"י, ונקרא על שם אבי אמו מרן מהרצ"א מדינוב בעל הבני יששכר. בהגיעו לפרקו נשא את זוג' הרבנית הצ' מרת ברכה ע"ה בת הגה"צ מו"ה משולם דוב קאליש זצ"ל ראב"ד בעיר מונקאטש.

הישוב היהודי בעיר מעדזילאברייץ נוסד ע"י אביו הנגיד החסיד הותיק ר' משה שרשק את האחוזה מאת הגראף המקומי. אחרי פטירתו כ"ז מרחשון תרמ"ג נתקבל בנו ר' צבי אלימלך לאבד"ק העיר מעדזילאברייץ ושימש ברבנות עשרות בשנים. נודע בצדקותו ענותותו וחסידותו, דבק בש"ב הצדיקים מגזע הבני יששכר ובפרט היה

יפוצו מעינותך חוצה

מהנעשה ונשמע ב"מכון בני שלשים"

ספר אוצרות מהרצ"א

כתיב, הביאו את כל המעשר אל "בית האוצר" ויהי טרף בביתי וגו' אם לא אפתח לכם את ארבות השמים והריקתי לכם ברכה עד בלי די (מלאכי ג').

ובכן ספר "אוצרות מהרצ"א" כשמו כן הוא באשר הוא בבחי' "בית האוצר" של כל ספרי רבינו מהרצ"א מדינוב מכיון שהוא אוצר בתוכו פנינים ומאמרים יקרים אשר נלקטו מכל ספריו אשר כידוע שהינם מלאים זיו ומפיקים נגה מזן אל זן חידושי רעיונות רמיזי דחכמתא והמצאות נפלאות בחכמת התורה למאות ואלפים, ברם שזורים וטמונים המה בינות לפירושי הכתובים ומאמרי חז"ל, פעמים בא בארוכה בדרך הקדמה ויסוד לחידושי ופעמים בקצרה בדרך מראה מקום וכיו"ב, והנה המטייל בעולמו של רבינו ומעיין בספריו רואה לגדל עניני גנות ופרדסים נטועים אילנות מלבליים נותני פירות מתוקים פירות גינוסר, וירא כי טוב העץ למאכל ותאווה הוא לעינים, והנה הגן גדול ורחב ידיים ונחמד למראה, אפס מרוב יפיו נותן המעיין עיניו המשתאות בצמרות העצים הגבוהים וענפיהם, בזמורות היוצאים ופירותיהם, ואינו מבחין כי שושנים ופרחים ביניהם, עשבים ודשאם לרגליהם, וריחם כריח הלבנון.

על כן אמרנו שומה עלינו לירד לגנו לערוגות הבשם לירעות ב'גנים וללקוט ש'ושנים ר"ת לבו"ש, אם כי אלה אינם בחינת נשמת ספרי רבינו אכן לבטח יחשבו לבחינת לבוש נאה ומשלים. אלו הם המון הערכים כללותיהם ופרטיהם לאלפים שליקטנו מתוך כל כתבי רבינו, הללו אינם פשטים ופירושים, אלא יסודות הליכות קודש, שיחות צדיקים ומושכלות בחכמה שגילה לנו רבינו מפורש ושום שכל בין גילי כתביו.

ובכן ספר זה מונה שני כרכים (למעלה מ-1000 עמ') והינו מסודר לפי סדר א"ב, וכדרכנו בשאר ספרי רבינו כן גם כאן הוספנו בשולי הגליון הערות וצינונים במקומות הנצרכים ובשם הצבי והצדק יקראו, הערות אלו הם שנדפסו כבר עם ספרי רבינו שיצאו לאור על ידינו, בהם נתבאר בס"ד כונת רבינו ברמזיו, וגם ציונים והשלמות משאר ספריו דבר דבור על מקומו ועל אפניו. מלאכה מופלאה זו נעשתה ע"י צוות מכון בני שלשים בראשות כ"ק אדמו"ר שליט"א העושה מלאכתו נאמנה זה 30 שנה בההדרת ספרי רבוה"ק לבית זידיטשוב קוסוב דינוב וקארלסבורג ות"ל אשר הספרים עולים על שולחן מלכים מאן מלכי רבנו, ובתפלה על העתיד שלא תצא מכשלה מתחת ידינו ונזכה להגידל תורה ולהאדירה.

ובכן נחזיק טובה לידידנו וידיד כל בית ישראל העסקן הנודע עומד לנס עמו הרבני הנגיד מו"ה הרב אליעזר קעסטנבוים שליט"א רב ונשיא דקהילה קדושה והכוללים דמשק אליעזר בעיר ברוקלין צ"ו אשר זכה זה מכבר בהוצאת כמה וכמה מספרי רבינו ובתוכם ספרנו הלז, ולפי שמסר נפשו עליה נקראת על שמו **מהדורת דמשק אליעזר**, ימלא ד' כל משאלות לבו לטובה וירוהו נחת מכל צאצאיו היקרים ד' עליהם יחיו מתוך בריות גופא, אכ"ר.

